"Şahdəniz" Azərbaycan qaz sənayesinin şah damarıdır

Cio Kristofoli: "Yaxın zamanlar bu yataqda daha genişmiqyaslı işlər görüləcək"

Hazırda Azərbaycan 16 ölkəyə qaz ixrac edir və bu, əsasən "Şahdəniz" yatağından hasil olunan mavi yanacaqdır. Bir həftə əvvəl Bakıda keçirilən "Cənub Qaz Dəhlizi" Məşvərət Şurasının toplantısında Prezident İlham Əliyev həmin faktı bir daha vurğulamışdır.

"Biz bununla fəxr edirik", - deyə BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Cio Kristofoli jurnalistlər üçün keçirdiyi brifinqdə bildirdi. Belə ki, "Şahdəniz" layihəsinin operatoru BP-dir və şirkətin biznesinin böyük bir hissəsini bu yataq təşkil edir. "Şahdəniz"in etibarlılıq dərəcəsi, yeni fasiləsiz işləmək qabiliyyəti də qürur doğurur.

C.Kristofoli onu da dedi ki, "Şahdəniz" həmçinin şəxsən onun üçün əzizdir. Axı vətəni İtaliya buradan ən çox qaz idxal edən ölkələrdəndir. Bu ölkənin qaza olan tələbatının 10 faizini məhz həmin yataq ödəyir.

Qeyd edək ki, "Şahdəniz"in uğurları ilə yanaşı, perspektivləri də çoxdur. Təkcə 2025-ci ildə yataqdan ümumilikdə - "Şahdəniz Alfa" və "Şahdəniz Bravo" platformalarından təqribən 27 milyard standart kubmetr qaz və təxminən 4 milyon ton (təqribən 32 milyon barel) kondensat hasil edilib.

Yaxın zamanlarda burada geniş miqyasda işlər görüləcək. Məsələn, yatağın işlənməsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində qalan altı quyu qazılacaq. Bu da təbii ki, hasilatın artırılmasına imkan verəcək.

"Şahdəniz"in növbəti mərhələsi barədə də geniş bəhs edildi. Bu, əvvəlki iki mərhələnin davamı olacaq. "Şahdəniz Kompressiya" adlanan bu layihə yataqdan aşağıtəzyiqli qaz ehtiyatlarının hasilatını və maksimum qazvermə əmsalına nail olunmasını təmin etmək üçün dənizdə yeni bir platformanın və əlaqədar qurğuların quraşdırılmasından ibarətdir. "Şahdəniz Kompressiya" platforması "Şahdəniz Bravo" platformasından təxminən 3 kilometr və "Şahdəniz Alfa" platformasından təxminən 10 kilometr məsafədə, suyun dərinliyi təqribən 85 metr olan sahədə yerləşəcək. Hazırda layihə üzrə işlər nəzərdə tutulan qrafikə uyğun irəliləyir.

Yeni "Şahdəniz Kompressiya" platforması elektriklə işləyən bir qurğu olacaq. Onun üzərində qurulan kompressorlar vasitəsilə laylara təsir azaldılacaq və nəticədə daha çox qaz əldə ediləcək.

Xatırladaq ki, bu il "Şahdəniz" yatağı üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişinin imzalanmasının (HPBS) 30 ili tamam olacaq. Saziş 1996-cı il iyunun 4-də Bakıda SOCAR və xarici şirkətlərin konsorsiumu arasında imzalanmışdı. HPBS Milli Məclis tərəfindən ratifikasiya edilərək həmin il oktyabrın 17-də qüvvəyə minmişdi.

"Şahdəniz" 1999-cu ildə kəşf edildi. Bu yatağın kəşf edilməsi və işlənməsi Azərbaycanın regional və beynəlxalq miqyasda iri qaz təchizatçısı kimi artan rolunu gücləndirərək ölkəmizin qarşıdan gələn onilliklər ərzində neft və qaz gəlirlərinin artmasına zəmin yaratdı. Bu layihə Azərbaycanı böyük həcmli birbaşa xarici investisiya ilə təmin etdi və ölkə iqtisadiyyatının daha da güclənməsinə təkan verdi.

Azərbaycan quruda yerləşən yeni obyektlərə, dəniz qurğularına və ixrac infrastrukturuna sahib oldu. Bunların hamısı qabaqcıl texnologiyalardan istifadə etməklə beynəlxalq standartlara uyğun inşa edildi.

"Şahdəniz" qazı 2006-cı ilin sonundan Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) vasitəsilə Gürcüstana, 2007-ci ilin yayından isə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri ilə Türkiyəyə ixrac olunur.

2018-ci ilin mayında istifadəyə verilən "Cənub qaz dəhlizi"nin əsas ehtiyat mənbəyi məhz "Şahdəniz" yatağıdır. 3500 kilometr məsafə boyu uzanan dəhliz üç kəmərdən - CQBK, TANAP (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) və TAP-dan (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) ibarətdir. TANAP Azərbaycan qazını 2018-ci ilin iyunundan daşıyır. Qazı Avropaya çatdıran TAP isə 2020-ci ilin son günündə istismara daxil olub. Bu, "Cənub qaz dəhlizi"nin tam bir sistem kimi işə düşməsi demək idi.

"Cənub qaz dəhlizi"nin tamamlanması nəticəsində "Şahdəniz" Xəzərdən minlərlə kilometr uzaqda yerləşən Avropa istehlakçılarını qazla təmin etməklə "qoca qitə" üçün yeni enerji təchizatı mənbəyinə çevrildi. Başqa sözlə, "Şahdəniz" qazından güc alan bu dəhliz Avropanın enerji xəritəsini yenidən cızdı.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.-2026.- 11 mart (№45).- S.9.